

## **YANGI O‘ZBEKISTON YOSHLARI – UCHINCHI RENESSANS BUNYODKORLARI: BEQIYOS IMKONIYATLARDAN BUYUK KELAJAK SARI**

**Siddiqova Munavvar Isomiddin qizi**

*Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti*

*1-kurs talabasi. “Menejment” yo‘nalishi*

*E-mail: munavvar.siddiqova@gmail.com*

**Annotatsiya:** *Mazkur maqolada Yangi O‘zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatining bugungi holati, demografik dividendlardan unumli foydalanish yo‘llari tahlil qilingan. Prezident Shavkat Mirziyoevning yoshlar bilan tarixiy muloqotida ilgari surilgan 30 dan ortiq yangi tashabbuslar (tadbirkorlik, ta‘lim, innovatsiya va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash) o‘rganilgan. Shuningdek, yoshlarning davlat g‘amxo‘rligiga javoban mamlakat iqtisodiy yuksalishidagi mas‘uliyati va vazifalari yoritib berilgan.*

**Kalit so‘zlar:** *Yangi O‘zbekiston, yoshlar siyosati, Uchinchi Renessans, inson kapitali, tadbirkorlik, «Yoshlar kuni», startup, innovatsiya.*

### **1. Kirish (Introduction)**

Bugungi globallashuv, shiddatli raqobat va texnologik inqiloblar davrida har bir davlatning jahon sahnasidagi o‘rni va iqtisodiy qudrati uning tabiiy boyliklari bilan emas, balki inson kapitali, xususan, yoshlarning intellektual salohiyati bilan o‘lchanmoqda. O‘zbekiston demografik jihatdan dunyodagi eng yosh va navqiron davlatlardan biri hisoblanadi. Mamlakatimiz aholisining 60 foizidan ziyodini yoshlar tashkil etadi<sup>1</sup>. Bu shunchaki statistik ko‘rsatkich emas, bu – ulkan iqtisodiy drayver, millatning beqiyos qudrati va Uchinchi Renessans poydevorini yaratuvchi buyuk kuchdir.

O‘zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonunida yoshlarning huquq va erkinliklarini ta‘minlash, ularning ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va madaniy hayotdagi ishtirokini qo‘llab-quvvatlash ustuvor vazifa etib belgilangan. Ushbu qonuniy kafolatlar zaminida yosh avlodning zamonaviy kasb-hunarlarini egallashi, munosib ish o‘rinlari bilan ta‘minlanishi va iqtidorini ro‘yobga chiqarishi uchun barcha shart-sharoitlar yaratilmoqda.

Yaqindagina muhtaram Prezidentimiz Shavkat Mirziyoev boshchiligida «Ko‘ksaroy» qarorgohida 60 mingdan ziyod yoshlar vakillari ishtirokida o‘tkazilgan tarixiy muloqot barchamizning qalbimizdagi cheksiz faxr va g‘urur tuyg‘ularini jo‘sh urdirdi. Davlatimiz rahbari o‘z nutqida: "Yurtimizdagi 22 milliondan ziyod yoshlarimiz timsolida biz juda katta iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy kuchni ko‘ramiz", deya alohida ta‘kidladilar. Mazkur maqolaning asosiy maqsadi – ushbu tarixiy muloqotda belgilab berilgan yangi imkoniyatlarni tahlil qilish, Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti (TDIU) talabasi sifatida yoshlarni ilmfan va biznesga chorlash hamda davlatimiz rahbarining buyuk ishonchiga munosib javob qaytarish mohiyatini ochib berishdan iborat.

## **2. Tadqiqot metodologiyasi (methods)**

Mazkur maqolani tayyorlashda kuzatish, qiyosiy tahlil, statistik ma'lumotlarni umumlashtirish va deduksiya metodlaridan foydalanildi. Tadqiqotning empirik bazasi sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar bilan muloqotida keltirilgan rasmiy raqamlar, Yoshlar ishlari agentligining dasturlari, shuningdek, mamlakatimizda qabul qilinayotgan yangi normativ-huquqiy hujjatlar olindi. Jarayonlarni baholashda yoshlarning iqtisodiy faolligi va ta'limdagi ko'rsatkichlari o'tgan yillarga nisbatan qiyosiy tahlil qilindi.

## **3. Natijalar: raqamlar va yangi tashabbuslar (results)**

Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, so'nggi 8 yil ichida yoshlarning ta'lim va biznes sohasidagi faolligi keskin oshgan. Masalan, bugungi kunda yosh tadbirkorlar yurtimizdagi biznes vakillarining salkam 40 foizini tashkil etmoqda. Oliy ta'limga qamrov 9 foizdan 42 foizga yetdi. Prezidentimiz bilan bo'lib o'tgan uchrashuv natijalariga ko'ra, yoshlarni qo'llab-quvvatlashning mutlaqo yangi va misli ko'rilmagan mexanizmlari joriy etildi. Ushbu natijalarni quyidagi yo'nalishlar bo'yicha tasniflash mumkin:

3.1. Boshqaruv va muloqotning yangi tizimi. Davlat va yoshlar o'rtasidagi to'siqlarni butkul olib tashlash maqsadida tizimli qaror qabul qilindi: endilikda har haftaning payshanba kuni barcha vazirlik, idora va hokimliklarda «Yoshlar kuni» bo'ladi<sup>3</sup>. Shu kuni soha rahbarlari bevosita mahalla, maktab va oliygohlarga borib, yoshlarning g'oya va muammolarini tinglaydi.

3.2. Yoshlar tadbirkorligini moliyaviy rag'batlantirish. Iqtisodiyot yo'nalishi talabasi sifatida eng diqqatimni tortgan natijalar moliyaviy imkoniyatlar bo'ldi:

- Maxsus fond va kreditlar: Yoshlar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash uchun qo'shimcha 200 million dollar mablag' ajratiladi.

- O'zini o'zi band qilish: O'zini o'zi band qilgan yoshlar uchun kredit miqdori 100 milliondan 300 million so'mgacha oshiriladi, shuningdek, biznesni boshlash uchun garovsiz 20 million so'mgacha kredit beriladi.

- «Kelajak tadbirkori» dasturi doirasida yoshlarga 7 yilga 15 foizli imtiyozli kreditlar ajratiladi. Faoliyatini kengaytirmoqchi bo'lganlarga 2 milliard so'mgacha, 5 ta bitiruvchini ishga olgan yosh tadbirkorlarga esa 10 milliard so'mgacha sarmoya beriladi.

- Brendlashtirish: «Yosh tadbirkorlar» tanlovidagi eng yaxshi 100 ta loyihani milliy brendga aylantirish uchun 1 milliard so'mgacha mablag' beriladi.

3.3. Ta'lim, startap va innovatsiyalar ekotizimi. Innovatsion iqtisodiyotga o'tish davrida bilimlar iqtisodiyotini (Knowledge economy) rivojlantirish muhim:

- Startap investitsiyalari: Innovatsion startap loyihalariga 100 ming dollargacha investitsiya kiritishga ruxsat berildi.

- «Yangi avlod tadbirkorlari» dasturi: Eng muhim qadamlardan biri – Yangi avlod tadbirkorlari» dasturidir. Bu dastur orqali Garvard, Stenford kabi xorijiy oliygohlar hamkorligida 40 ming nafar yosh biznesga o'qitiladi va eng yaxshi 1000 nafar bitiruvchiga 3 yilga 200 million so'mgacha 7 foizli ssuda ajratiladi.

- Amaliyot va stajirovka integratsiyasi: Texnikum o‘quvchilari uchun «Work and travel» (Ishla va sayohat qil) dasturi orqali xorijda ishlash imkoniyati yaratilishi va oliygoh bitiruvchilariga stajirovka uchun oyiga 2 million so‘mdan stipendiya («Mening birinchi kasbim» dasturi) to‘lanishi bandlik masalasidagi eng innovatsion yechimlardan biridir.

3.4. Ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash va ma‘naviyat. Jamiyatda hech bir yosh e‘tibordan chetda qolmasligi uchun kuchli ijtimoiy dasturlar tasdiqlandi:

- Uy-joy masalasi: Yosh oilalar uchun uy-joy ipoteka kredit stavkasining 14 foizdan oshgan qismi davlat budjetidan qoplab berilishi oilalar mustahkamligiga xizmat qiladi.

- Iste’dodlarni qo‘llab-quvvatlash: Iqtidorli yozuvchilarga oyiga 20 million so‘mdan haq to‘lanishi, maktablardagi eng faol kitobxon o‘quvchilarga 10 million so‘mdan mukofot topshirilishi yoshlar o‘rtasida kitobxonlik va ma‘naviyatni yuksaltiradi.

- Inklyuziv yondashuv – «Ikkinchi imkon» loyihasi: Jazoni o‘tab bo‘lgan yoshlarni zamonaviy IT-kasblar va xorijiy tillarga bepul o‘qitilishi insonparvarlikning oliy namunasidir. Bu ularni jamiyatga to‘laqonli reintegratsiya qilish imkonini beradi.

Volontyorlikni moliyalashtirish: Yoshlar o‘rtasida volontyorlik harakatlarini qo‘llab-quvvatlash uchun yiliga 62 milliard so‘m ajratilishi ijtimoiy birdamlikni kuchaytiradi.

#### **4. Muhokama: iqtisodiy yuksalish va yoshlar mas’uliyati (discussion)**

Yuqoridagi raqamlar va natijalarni tahlil qilar ekanmiz, bir haqiqatni teran anglashimiz lozim: bugun O‘zbekistonda yoshlar siyosati shunchaki deklarativ (qog‘ozdagi) xususiyatga emas, balki aniq moliyaviy va tashkiliy mexanizmlarga ega bo‘lgan real harakatga aylandi.

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti (TDIU) talabasi sifatida shuni ayta olamanki, iqtisodiy taraqqiyotning bosh drayveri bu – erkin tadbirkorlik va kreativ yondashuvdir. Banklar 50 ming yoshga bepul biznes-reja tayyorlab berishga mas’ul qilingani, 1 martdan boshlab yangi ish boshlayotgan yoshlarning infratuzilmaga ulanish xarajatlari Yoshlar tadbirkorligi jamg‘armasi tomonidan qoplab berilishi yosh avlod oldidagi barcha byurokratik va moliyaviy to‘siqlarni olib tashladi.

Davlatimiz rahbariga cheksiz minnatdorlik: Biz – yoshlar, muhtaram Prezidentimizning otalarcha g‘amxo‘rligini har bir qadamda his etmoqdamiz. Tarixga nazar solsak, jadid bobolarimiz millatni uyg‘otish, yoshlarni xorijga o‘qishga yuborish uchun o‘z molu jonlarini sarflaganlar. Bugun esa mustaqil davlatimizning o‘zi bizga shu sharoitlarni muhayyo qilmoqda. Chekka hududlardagi o‘quv markazlari uchun soliqlarning keskin kamaytirilishi, volontyorlikni qo‘llab-quvvatlash uchun yiliga 62 milliard so‘m ajratilishi – bularning barchasi Prezidentimizning bizga bo‘lgan cheksiz ishonchi belgisidir. Bunday e‘tibor uchun qalbimizdagi minnatdorlik tuyg‘ulari cheksizdir!

Bizning burchimiz va motivatsiya: Qadrli tengdoshim! Oldimizda shunday keng yo‘llar ochiq ekan, nega ikkilanib turibmiz? Vaqt bizni kutib turmaydi. Davlat bizga moliya bermoqda, ta‘lim bermoqda, imtiyozlar yaratmoqda. Endilikda yalqovlik, vaqtni behuda o‘tkazish va boqimandalik kayfiyatiga berilish – kelajak oldidagi eng katta xiyonatdir.

Bizning eng katta tashakkurimiz – bu quruq so‘zlar emas, balki oliygohlarda a‘lo baholarga o‘qishimiz, kutubxonalarda tunlarni tongga ulab ilm olishimiz, xorijiy tillarni

mukammal egallashimiz va eng muhimi, iqtisodiyotimizga foyda keltiradigan yangi startap va biznes loyihalarni yaratishimiz bo‘lishi shart. Biz jahon sahnasida o‘z so‘zini ayta oladigan, o‘z aql-zakovati bilan dunyoni lol qoldiradigan avlod bo‘lishimiz kerak.

### **5. Xulosa (Conclusion)**

Xulosa o‘rnida ta’kidlash joizki, O‘zbekistonning «Yoshlar taraqqiyoti global indeksi»da eng tez sur’atlarda rivojlanayotgan davlat deb topilgani tasodif emas. Bugun Yangi O‘zbekistonda yaratilayotgan tizim yoshlarning nafaqat bugungi kunini, balki uzoq muddatli farovonligini kafolatlaydi.

Yangi O‘zbekiston – bu shunchaki shior emas, u bizning ko‘z o‘ngimizda, bizning qo‘llarimiz bilan qurilayotgan reallikdir. Davlatimiz rahbari bizga barcha eshiklarni ochib berdi. Keling, bu beqiyos imkoniyatlardan foydalanib, ilm-fanga, biznesga va innovatsiyalarga sho‘ng‘iylik. Tomirimizda Amir Temur, Mirzo Ulug‘bek va Xorazmiylar qoni oqayotgan ekan, biz Uchinchi Renessans poydevorini albatta quramiz! Kelajak bizning qo‘limizda! Oldinga, faqat oldinga, aziz tengdoshlar!

### **Izohlar (snoskalar):**

<sup>1</sup> Bu ko‘rsatkich O‘zbekistonning demografik holatini va inson kapitalining potensialini ko‘rsatuvchi asosiy omildir. <sup>2</sup> O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2024 yildagi yoshlar bilan uchrashuvidagi kirish so‘zidan iqtibos. <sup>3</sup> «Yoshlar kuni» – bu faqat bayram emas, balki davlat xizmatchilarining yoshlar muammolarini hal qilish uchun ajratgan maxsus amaliy ish kunidir. <sup>4</sup> Ushbu moliyaviy dastaklar O‘zbekistonda kichik va o‘rta biznesni (SME) rivojlantirish orqali ishsizlikni kamaytirishga qaratilgan strategik iqtisodiy qadamdir.

### **Foydalanilgan adabiyotlar va manbalar ro‘yxati (references):**

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (Yangi tahriri). – Toshkent: «O‘zbekiston», 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni (O‘RQ-406-son, 14.09.2016 yil). – Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi (Lex.uz).
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston – 2030 strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-158-son Farmoni (11.09.2023 yil).
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti. «Prezident yoshlar bilan samimiy muloqot qildi». – 2024 yil. Batafsil: <https://president.uz/uz/lists/view/7872>
5. Yuz.uz axborot portali. «Ko‘ksaroy qarorgohida Prezident Shavkat Mirziyoyevning yoshlar bilan muloqoti boshlandi». – 2024 yil. Batafsil: <https://yuz.uz/oz/news/koksaroy-qarorgohida-prezident-shavkat-mirziyoevning-yoshlar-bilan-muloqoti-boshlandi>
6. Kun.uz axborot-tahliliy portali. «Prezidentning yoshlar bilan muloqoti va «Yangi avlod tadbirkorlari» dasturi – mahalliy dayjest». – 2024 yil.

1. O‘zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligining rasmiy ma’lumotlari va statistik hisobotlari (2024).